

MITIGATIEPLAN HEMBRUG

Deelgebied 9A & 9B

Hembrug Zaandam B.V.

18 MEI 2020

Contactpersoon

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
2	PLANGEBIED EN INGREEP	6
2.1	Plangebied deelgebied 9A	6
2.2	Plangebied deelgebied 9B	7
3	RESULTATEN SOORTGERICHT ONDERZOEK	8
4	TOETSING WET NATUURBESCHERMING	9
4.1	Effecten	9
4.2	Toetsing	9
5	MITIGATIEPLAN	10
5.1	Uitgangspunten ecologie	10
5.2	Algemene zorgplicht	10
5.3	Mitigerende maatregelen vleermuizen	10
5.3.1	Behoud vliegroute	11
5.3.2	Tijdelijke mitigatie	12
5.3.3	Ontmoedigen	14
5.3.4	Permanente mitigatie	15
6	ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING	17
6.1	Ontheffingsaanvraag	17
6.2	Garanderen van de gunstige staat van instandhouding	17
6.2.1	Gewone dwergvleermuis	17
6.2.2	Ruige dwergvleermuis	18
6.3	Onderbouwing wettelijke belangen	18
6.4	Gebrek aan alternatieven	19
6.4.1	Alternatieve Locatie:	19
6.4.2	Planning	19
6.4.3	Alternatieve werkwijze	19

COLOFON

20

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Hemburg Zaandam B.V. te Zaandam is voornemens om het Hemburgterrein in Zaandam te her ontwikkelen. Het is de bedoeling dat het terrein ruimte gaat bieden aan circa 1000 woningen en bedrijven, winkels en kantoren die goed zijn voor zo'n 650 arbeidsplaatsen. Voor het plangebied 9A en 9B gaan als eerste werkzaamheden plaats vinden in het kader van de ontwikkeling van het Hembrugterrein. Het terrein wordt ingericht met woningen.

Het gehele Hemburgterrein is van belang voor vleermuizen als foerageergebied, vliegroute en verblijfplaatsen. Bij het onderzoek in 2018 zijn alle balts- en paarverblijfplaatsen en (massa)winterverblijfplaatsen conform vleermuisprotocol in kaart gebracht voor het gehele Hemburgterrein. Voor kraamverblijfplaatsen en zomerverblijfplaatsen is dit voor een deel van het terrein gebeurd in 2019 (plangebied 9A en 9B). In dit deel werd een zomerverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis vastgesteld en een essentiële vliegroute voor gewone dwergvleermuis. Tevens is in 9B bij het onderzoek in 2018 een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Om negatieve effecten zoveel als mogelijk te mitigeren heeft Hemburg Zaandam B.V. Arcadis gevraagd om een mitigatieplan op te stellen. Voor de niet te mitigeren effecten wordt een ontheffingsaanvraag Wnb ingediend bij het bevoegd gezag (Provincie Noord-Holland).

In het mitigatieplan worden de stappen beschreven die nodig zijn voor het aanvragen van een ontheffing Wnb. Hierin worden eveneens de effecten en een toetsing van de ingreep aan de Wnb beschreven. Vervolgens worden de mitigerende maatregelen beschreven en een onderbouwing van de noodzaak van het voornemen.

2 PLANGEBIED EN INGREEP

Hembrug Zaandam B.V. is voornemens het terrein te herontwikkelen (Figuur 1). Dit mitigatieplan geldt voor de aangetroffen verblijfplaatsen en vliegroutes in de deelgebieden 9A en 9B. Het plangebied, zoals weergegeven in Figuur 1, wordt ingericht om ruimte te bieden aan woningen. Hierbij wordt ernaar gestreefd om cultureel erfgoed en natuurwaarden zoveel mogelijk te behouden en daar waar mogelijk te versterken.

Figuur 1 Het Hembrugterrein (rode kader) met het plangebied (oranje kader) (Streetsmart Cyclomedia)

2.1 Plangebied deelgebied 9A

Bouwweld 9A

Bij 9a worden gebouwen gebouwd. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten

- Kap van enkele bomen om ruimte te geven voor de bebouwing;
- Grote en monumentale bomen worden zoveel mogelijk behouden;
- Bestaande bebouwing (gebouw 706) wordt gerenoveerd;
- 40-60% van de oppervlakte van het bouwweld 9A blijft bos;
- Bos ontwikkelen en verbeteren op niet bebouwde delen;
- Bomenlaan aan de zuidrand wordt daar waar mogelijk behouden en verbeterd;

De volgende werkzaamheden vinden plaats:

- Kapwerkzaamheden
- Graaf en bouwwerkzaamheden voor de bebouwing en paden
- Renovatiewerkzaamheden van gebouw 706

- Aanleg van paden en wegen om de bebouwing bereikbaar te maken
- Aanplant van bomen

2.2 Plangebied deelgebied 9B

Bouwweld 9B

Bij bouwveld 9B vindt bebouwing plaats in het open deel. Bij het inrichten van bouwveld 9B gelden de volgende uitgangspunten:

- De westkant van het bouwveld wordt ingericht als groengebied (met aanplant van o.a. bomen);
- De bomenrij langs het verloren spoor, welke nu als vliegroute dient voor de gewone dwergvleermuis, blijft voornamelijk behouden; Hierin worden enkele doorsteken voor voetgangers en voor autoverkeer gerealiseerd. Deze doorsteken worden zo klein mogelijk gehouden;
- Er wordt een ondergrondse parkeergarage gerealiseerd;
- 35-45% van het terrein wordt bebouwd.

De volgende werkzaamheden vinden plaats:

- Kapwerkzaamheden van enkele bomen om doorgangen te creëren
- Graaf en bouwwerkzaamheden voor bebouwing en ondergrondse parkeergarage
- Aanplantwerkzaamheden voor de groenzone

Figuur 2. Indicatieve weergave van het plan. Deze schets betreft een eerste verkenning waar nog geen rechten aan ontleend mogen worden

Planning

In de winter 2020-2021 worden bomen op het terrein gekapt en verwijderd. Op deze manier wordt rekening gehouden met het broedseizoen. In kwartaal 2 van 2021 wordt het terrein bouwrijp gemaakt. De start van de bouw is gepland in kwartaal 3 van 2021 en duurt 1,5 jaar.

3 RESULTATEN SOORTGERICHT ONDERZOEK

Tijdens het onderzoek zijn in totaal acht soorten vleermuizen waargenomen. In de zomerperiode van 2019 zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis waargenomen en in 2018 zijn tevens de kleine dwergvleermuis, rosse vleermuis en baardvleermuis waargenomen. In deelgebied 9A en 9B zijn alleen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis aangetroffen¹².

Gewone dwergvleermuis

Foerageergebied

Uit het najaarsonderzoek in 2018 bleek dat gewone dwergvleermuis in het gehele gebied vooral foeragerend waargenomen is in het bebost gebied en langs de bosranden. Bij het onderzoek in 2019 werd de gewone dwergvleermuis ook door het gehele onderzoeksgebied foeragerend waargenomen.

Vliegroutes

Bij het zomeronderzoek in 2019 is een vliegroute van gewone dwergvleermuis vastgesteld vanuit de wijk ten noorden richting het zuiden van het Hemburgterrein. Het betrof hier vermoedelijk een kraamkolonie die in de wijk ten noorden van het Hemburgterrein verbleef. Deze vliegroute verliep aan de bosrand/bomenrij naast het verloren spoor.

Verblijfplaatsen

In het najaarsonderzoek van 2018 zijn over het gehele Hembrugterrein balts- en paarverblijfplaatsen gevonden. In plangebied 9A is in gebouw 706 een balts- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis gevonden. In het onderzoek van 2019 is in het onderzoeksgebied geen zomerverblijfplaatsen en/of kraamverblijfplaatsen aangetroffen.

Ruige dwergvleermuis

Foerageergebied

Bij het najaarsonderzoek in 2018 werd de ruige dwergvleermuis voornamelijk foeragerend waargenomen in het bosgebied van Hembrug.

Vliegroute

Tijdens het najaarsonderzoek in 2018 gingen vliegbewegingen van de ruige dwergvleermuis voornamelijk langs de westkant van het terrein. Er werd echter geen essentiële vliegroute aangetroffen. In het onderzoek in 2019 is in het onderzoeksgebied geen essentiële vliegroute van ruige dwergvleermuis aangetroffen.

Verblijfplaatsen

Tijdens het najaarsonderzoek in 2018 werden over het gehele terrein balts- en paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen. Deze bevonden zich zowel in gebouwen als in boomholtes. In het plangebied 9A en 9B werden geen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen. Bij het zomeronderzoek in 2019 werd in het onderzoeksgebied een zomerverblijfplaats van twee ruige dwergvleermuizen aangetroffen. Deze bevond zich in een boomholte.

Samenvatting:

Op basis van het soortgericht onderzoek zijn de volgende beschermde functies in het plangebied vastgesteld:

- Gewone dwergvleermuis: 1 balts- en paarverblijfplaats. Het is niet uitgesloten dat de paarverblijfplaatsen ook als winterverblijfplaatsen functioneren.
- Gewone dwergvleermuis: Eén essentiële vliegroute.
- Ruige dwergvleermuis: 1 zomerverblijfplaats.

¹ Soortgericht onderzoek Hembrugterrein (Arcadis, 2019)

² Voorlopige resultaten Natuuronderzoek Hembrugterrein (Arcadis, 2018)

4 TOETSING WET NATUURBESCHERMING

4.1 Effecten

Door de werkzaamheden bestaat de kans dat er (negatieve) effecten optreden voor de in het plangebied voorkomende beschermde natuurwaarden. In Tabel 1 is per soortgroep voor de aanwezige soorten, op basis van het soortgerichte onderzoek, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen.

Tabel 1: Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden.

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Gewone dwergvleermuis	Door werkzaamheden bestaat de kans op het doden/verwonden en/of vernielen en opzettelijk verstoren van een verblijfplaats, als gevolg van renovatie werkzaamheden aan dak en spouwruimtes.	Ja
Gewone dwergvleermuis	Door werkzaamheden bestaat de kans op het opzettelijk verstoren en/of verdwijnen van een essentiële vliegroute, als gevolg van verlichting uit de omgeving op de vliegroute	Ja
Ruige dwergvleermuis	Door werkzaamheden bestaat de kans op het doden/verwonden en/of vernielen en opzettelijk verstoren van een verblijfplaats, als gevolg van de kap van de betreffende boom	Ja

4.2 Toetsing

Beschermde soorten zijn te verdelen in verschillende beschermingsregimes; Habitatrictlijn, Vogelrichtlijn en andere soorten. De gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrictlijn. Op grond van de in de vorige paragraaf beschreven effecten vindt een overtreding plaats van de verbodsbepalingen in de Wnb. In Tabel 2 is een overzicht gegeven van de mogelijke overtredingen.

Deze toetsing is gedaan zonder rekening te houden met het treffen van mitigerende maatregelen. Het is mogelijk middels het treffen van deze maatregelen enkele overtredingen te mitigeren. Deze maatregelen zijn beschreven in hoofdstuk 5.

Aangezien vleermuizen zich levendbarend voortplanten is artikel 3.5 lid 3 niet van toepassing. Artikel 3.5 lid 5 is alleen van toepassing op planten.

Tabel 2 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrictlijn

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Lid 5	Als gevolg van
Gewone dwergvleermuis	X	X		X		Renovatiwerkzaamheden aan gebouw 706, aanbrengen van verlichting in de omgeving van vliegroute en/of balts- en paarverblijfplaats
Ruige dwergvleermuis	X	X		X		Door kapwerkzaamheden m.b.t. zomerverblijfplaats
Het is verboden: Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk te verstoren; Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen; Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen; Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.						

5 MITIGATIEPLAN

In dit hoofdstuk zijn de mitigerende maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn om overtreding van de verbodsbepalingen ten aanzien van de werkzaamheden zoveel als mogelijk te voorkomen. Het toepassen van deze maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is niet vrijblijvend. Onderstaand is puntsgewijs opgenoemd welke mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn om negatieve effecten op soorten te voorkomen. Voor niet (volledig) te mitigeren negatieve effecten dient een ontheffing Wnb te worden aangevraagd.

Er wordt gewerkt volgens de algemene stapsgewijze bescherming van natuurwaarden:

1. Voorkomen van aantasting door behoud en maatregelen duurzame instandhouding.
2. Mitigeren van aantasting met behulp van maatregelen (wel ontheffing nodig met mitigatieplan en onderbouwing), met als doel het 100% voorkomen van overtreding van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Bij afdoende mitigatie, indien het effect volledig wordt voorkomen, is geen ontheffing nodig.
3. Compenseren van aantasting (ontheffing vereist met compensatieplan en onderbouwing van gebrek aan alternatieven en motivatie van zwaarwegend maatschappelijk belang).

Gezien de omstandigheden zijn optie 2 en 3 van toepassing. Een deel van de aantasting met behulp van maatregelen te mitigeren. Het gaat hierbij om de effecten op de vliegroute. Voor de aantasting van de verblijfplaatsen is het aanvraag van een ontheffing noodzakelijk.

5.1 Uitgangspunten ecologie

Vanuit ecologie gelden de volgende uitgangspunten voor dit mitigatieplan:

- Alle mitigerende maatregelen worden getroffen binnen het plangebied of in de direct aangrenzende omgeving en daarmee binnen de actuele leefgebieden van de betreffende beschermde diersoorten (binnen 200 meter van grens plangebied). Hiermee is sprake van mitigatie en niet van compensatie.
- Alle werkzaamheden worden uitgevoerd in de minst gevoelige periode van beschermde soorten. In de paragrafen hieronder wordt deze periode benoemd, daar waar dit niet mogelijk is, zal ontmoedigd worden om effecten zoveel mogelijk te mitigeren
- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient op basis van dit mitigatieplan een ecologisch werkprotocol/plaatsingsinstructie te worden opgesteld. In dit protocol worden maatregelen opgenomen ten behoeve van de aanwezige soorten op basis van dit mitigatieplan, eventueel aangevuld met specifieke voorwaarden uit de Wnb ontheffing. Het gaat daarbij om de planning, fasering, verantwoordelijke partijen, werkafspraken, maatregelen ter ontmoediging en verplaatsing en nadere uitwerking van fysieke maatregelen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en bij alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd.
- Alle werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd in afstemming met een ecologisch deskundige op het gebied van de betreffende soort(en).
- Voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis geldt dat de richtlijnen uit het vigerende kennisdocumenten gevolgd worden.

5.2 Algemene zorgplicht

Te allen tijde dient de algemene zorgplicht in acht te worden genomen. De zorgplicht betekent dat er tijdens de uitvoering voldoende zorg genomen moet worden om schade aan soorten te voorkomen en dat er niet onnodig exemplaren worden beschadigd of gedood wanneer dit gemakkelijk is te voorkomen. Deze zorgplicht geldt altijd en overal.

In kader van dit project houdt dit onder andere het volgende in:

- Voer de werkzaamheden rustig uit en in één richting van de weg af. Op deze manier zijn eventueel nog aanwezige dieren in de gelegenheid om te vluchten naar andere plekken.
- Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring van flora en fauna optreedt.

5.3 Mitigerende maatregelen vleermuizen

Ten behoeve van gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden. In hoofdlijnen gaat het om de volgende mitigerende maatregelen:

- Hou met het aanbrengen van eventuele verlichting rekening met vleermuizen. Tijdelijke voorzieningen (vleermuiskasten) dienen tijdig voorafgaand aan de ontmoediging en werkzaamheden te worden geplaatst. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de gewenningsperiode (6 maanden) van de voorzieningen.
- Voordat werkzaamheden kunnen plaatsvinden dienen verblijfplaatsen ontmoedigd te worden. Ontmoedigingswerkzaamheden zijn ontheffingsplichtig. Met deze maatregelen wordt voorkomen dat artikel 3.5.1 van de Wnb, het doden van dieren, overtreden wordt.
- Mochten er onverwacht toch vleermuizen aangetroffen worden dient direct contact opgenomen te worden met de ecooloog en worden de werkzaamheden tijdelijk stilgelegd.
- Binnen het plangebied dienen permanente voorzieningen (bijvoorbeeld inbouwstenen) gerealiseerd te worden.
- De essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis vanuit de wijk ten noorden richting het zuiden van het Hembrugterrein dient behouden te blijven³.

5.3.1 Behoud vliegroute

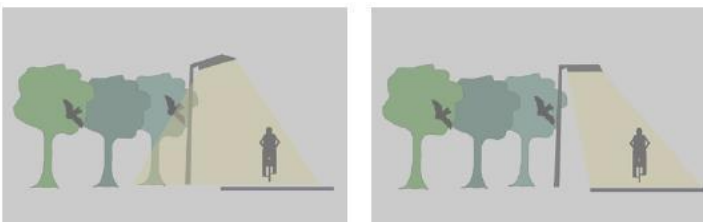
De essentiële vliegroute dient behouden te worden. Hiervoor dienen maatregelen genomen te worden om te zorgen dat verstoring voorkomen wordt voor de gewone dwergvleermuis. Deze maatregelen zijn als volgt:

Werkzaamheden:

- Gebruik geen verlichting bij bouwwerkzaamheden in de periode april t/m oktober
- Indien dit niet mogelijk is, dient met verlichting de volgende maatregelen genomen te worden
 - Verlichting mag niet op bomen schijnen of op de vliegroute (Figuur 3)
 - Verlichting dient vleermuisvriendelijk te zijn met amberkleurige of rode armaturen (Figuur 4 en Figuur 5);

Permanente situatie:

- Gebruik geen verlichting op het Verloren spoor en regenmeter
 - Indien dit niet mogelijk is, gebruik enkel vleermuisvriendelijke verlichting
 - Deze verlichting mag niet meer dan 3 meter hoog zijn;
 - Deze verlichting moet naar beneden gericht zijn en mag niet op de omgeving uitstralen (Figuur 3);
 - Deze verlichting heeft amberkleurige armaturen (Figuur 4 en Figuur 5);
- Gebruik rondom de gebouwen geen verlichting die op nieuwe vleermuisverblijfplaatsen schijnt.

Figuur 3 Vleermuisvriendelijke verlichting: Links: zoals het niet moet, verlichting schijnt het leefgebied van vleermuizen in, Rechts: zoals het wel moet. Verlichting is op de weg gericht en voorkomt dat oerageergebied en/of vliegroutes van vleermuizen verstoord worden (Bron: Voigt et al., 2018).

³ Voorlopige resultaten Natuuronderzoek Hembrugterrein (Arcadis, 2018)

Figuur 4 Afgeschermd verlichting om zo te voorkomen dat verlichting het leefgebied van vleermuizen inschijnt (Bron: vleermuizenindestad.nl)

Figuur 5 Vleermuisvriendelijke verlichting in het Asserbos. Het amberkleurige licht is niet verstorend voor vleermuizen

Openingen naar bouwveld 9B

Openingen welke van het verloren spoor naar bouwveld 9B lopen worden zo klein mogelijk gehouden zodat er geen grote gaten vallen in de boomkruinen. Openingen mogen maximaal 50 meter breed zijn.

5.3.2 Tijdelijke mitigatie

Voor het vernietigen van de aanwezige verblijfplaatsen en het werken in kwetsbare periodes dienen een aantal tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen te worden aangebracht. Deze vleermuiskasten dienen als alternatief voor de aanwezige soorten op het moment dat de werkzaamheden worden uitgevoerd. Randvoorwaarden voor plaatsing zijn als volgt:

- Volgens het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis⁴ (2017) en het Kennisdocument Ruige dwergvleermuis⁵ dient voor elke verblijfplaats die verdwijnt een gepaste hoeveelheid alternatieve kasten aangeboden te worden. In eerdere versies van het kennisdocument (soortenstandaard) werd een minimum van vier vervangende verblijfplaatsen per aangetroffen verblijfplaats aangehouden. Hiervan naar beneden afwijken is alleen in uitzonderlijke gevallen mogelijk wanneer duidelijk is hoeveel

⁴ BIJ12, Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus, versie 1.0, juli 2017.

⁵ BIJ12, Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, Pipistrellus nathusii, versie 1.0, juli 2017.

alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied geschikt zijn in verhouding tot de aangetroffen hoeveelheid verblijfplaatsen in het plangebied. Vanwege de ontbrekende kennis hierover, de omvang van het plangebied en de hoeveelheid aangetroffen verblijfplaatsen wordt voorzien dat een minimum van 4 alternatieve verblijfplaatsen per aangetroffen verblijfplaats aangeboden dient te worden om te mitigeren voor effecten.

- In totaal dienen 8 vleermuiskasten geplaatst te worden voor het mitigeren van de 1 balts- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en 1 zomerverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis.
- De alternatieve verblijfplaats dient zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats te worden aangeboden, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden (<200 meter van grens plangebied).
- De verblijfplaats dient vrij te zijn van kunstlicht, verstoring en buiten bereik van predatoren aan de kopgevel van woningen. Dit wordt ondervangen door de verblijfplaats op minimaal 3 meter hoogte te hangen op een bij voorkeur blinde kopgevel zonder gevelvegetatie, met vrije aanvliegroute en vliegruimte. Voorkom, bijvoorbeeld, bij het plaatsen van de kasten voor de gewone dwergvleermuis het plaatsen van kasten binnen een meter boven een raam. Hierbij moet rekening gehouden worden met de plaatsing van straatverlichting en dergelijke.
- Voor vervanging van verblijfplaatsen door tijdelijke voorzieningen geldt een gewenningsperiode van minimaal zes maanden (binnen het actieve vliegseizoen; april t/m oktober). De gewenningsperiode is de periode waarin zowel de huidige situatie als de vleermuiskasten aanwezig zijn.
- De tijdelijke mitigatie dient minimaal drie jaar te hangen of tot het accepteren van de geplaatste permanente voorzieningen door de desbetreffende soort bewezen is.
- Omdat er geen alternatieve bebouwing was in de omgeving van de balts- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, zijn kasten aan bomen geplaatst.

In februari 2020 zijn de kasten geplaatst. De kasten zijn geplaatst op in het bos ten zuiden van deelgebied 9A en ten oosten van deelgebied 9B. Bij deze ontheffingsaanvraag is de plaatsingsinstructie opgenomen welke gebruikt is bij het plaatsen van de kasten.

Figuur 6. Geplaatste VMT4 - Boomkast voor de Ruige dwergvleermuis

Figuur 7. Geplaatste VTM1- Kast voor de gewone dwergvleermuis

5.3.3 Ontmoedigen

Wanneer de werkzaamheden binnen kwetsbare periodes uitgevoerd worden, dienen voor aanvang van de werkzaamheden verblijfplaatsen en mogelijke verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt te worden zodat ze tijdens de werkzaamheden niet in gebruik zullen zijn. Hiervoor geldt het volgende:

- In alle gevallen moet een vleermuisdeskundige worden ingeschakeld om de best passende methode en het beste moment te bepalen, uit te voeren en te controleren.
- Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen moet plaatsvinden in het begin of einde van het actieve seizoen van de gewone en ruige dwergvleermuis en buiten de kwetsbare periodes van de functie van een aangetroffen verblijfplaats (dit betreft de winterrustperiode: 1 november tot 1 april)
- Bij ontmoediging bij gebouw 706 worden openingen dichtgezet doormiddel van spouwborstels en exclusion flaps. Exclusion flaps moeten ervoor zorgen dat een vleermuis wel uitvliegen maar niet in staat zijn om opnieuw in te vliegen (Figuur 8).
- Bij ontmoediging van boomholtes worden de boomholtes dichtgezet met exclusion flaps. Deze dienen de gehele boomholte te bedekken.
- Bij ontmoediging van boomholtes, worden alle boomholtes ontmoedigd van bomen die gekapt gaan worden in het plangebied 9A. Hiermee wordt voorkomen dat de ruige dwergvleermuis verkast naar een alternatieve verblijfplaats die ook gekapt wordt. Boomholtes in bomen die niet gekapt worden, worden niet ontmoedigd omdat deze tevens als alternatieve verblijfplaats kunnen dienen.
- Controle op functioneren van ontmoediging is nodig gedurende de periode dat de flap aanwezig is.
- Werkzaamheden kunnen het best zo snel mogelijk na het verlaten van de verblijfplaatsen worden uitgevoerd; na vrijgave door een ecooloog.

Figuur 8. Voorbeeld exclusion flaps (Bron: Faunaprojecten.nl en Vivarapro.nl)

5.3.4 Permanente mitigatie

Voor het vernietigen van de aanwezige verblijfplaatsen dienen tevens permanente alternatieve verblijfplaatsen te worden aangebracht. Deze kasten dienen als vervanging van de te vernietigen verblijfplaatsen. Randvoorwaarden voor plaatsing zijn als volgt:

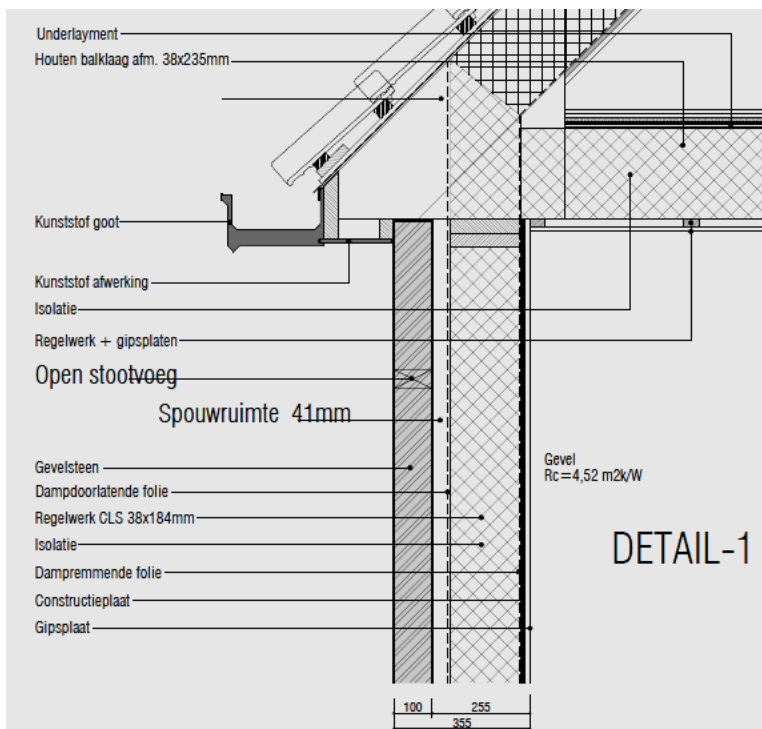
- Er dienen minimaal 8 permanente vervangende verblijfplaatsen inwendig in de nieuwe bebouwing te worden gerealiseerd (natuurinclusief bouwen). Uitwendige verblijfplaatsen zijn hiervoor niet geschikt.
- Permanente verblijfplaatsen dienen zoveel mogelijk opgehangen te worden op zuidelijk georiënteerde gevels. Een deel hiervan moet op andere exposities gehangen te worden om variatie aan te bieden in microklimaat per kast.
- In de te renoveren bebouwing dienen de spouwruimtes geschikt gemaakt te worden. Het toevoegen van openingen in de spouwmuur geeft vleermuizen een toevlucht in de achterliggende spouwmuur. Hiervoor dienen openingen in de spouwmuur aangebracht te worden door van het inbouwen van entreestenen (zie Figuur 9 en Figuur 10). Er kunnen 4 entreestenen op alle zijden van het gebouw ingebouwd worden.
- Gebruik tussen de spouwruimte en het isolatiemateriaal een vleermuisvriendelijke dampopenfolie (batsafe). Wanneer dit niet mogelijk is dienen dampopenfolies afgedekt te worden met fijn kunststof gaas.
- Voor vervanging paarverblijfplaatsen door permanente alternatieve paarverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van minimaal zes maanden (binnen het actieve vliegseizoen). Deze periode loopt van april t/m oktober.

Figuur 9 Entreesteen (bron: Vivara Pro)

Figuur 10 Entresteen in een spouwmuur (Bron: Vivara)

Figuur 11 Voorbeeld technisch ontwerp (dwarsprofiel). Hierbij dient nog fijn kunststof gaas over de dampdoorlatende folie te worden aangebracht, of dient vlemuisvriendelijke dampdoorlatende folie te worden gebruikt. Tevens heeft een entresteen de voorkeur boven open stootvoegen omdat deze voor meerdere soorten geschikt is, en deze minder makkelijk dicht te zetten is door (nieuwe bewoners) door bijvoorbeeld bijenbekjes. Bron: Groenewold Bouw voor Centrum Veilig Wonen.

6 ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING

6.1 Ontheffingsaanvraag

Door bovengenoemde mitigerende maatregelen kunnen negatieve effecten en daarmee een deel van de overtredingen deels voorkomen worden. Zo wordt o.a. door ontmoediging voorkomen dat dieren gedood of verwond worden door de werkzaamheden. Ook wordt verstoring van de vliegrouwe voorkomen. Echter kunnen niet alle overtredingen voorkomen worden. Zo worden de balts- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en zomerverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis nog steeds aangetast/vernietigd. Ook kan de ontmoediging leiden tot verstoring. De dieren worden namelijk gedwongen een andere verblijfplaats te gaan gebruiken. Voor deze overtredingen is een ontheffing noodzakelijk.

Hembrug Zaandam B.V. vraagt een ontheffing Wnb aan voor:

- Gewone dwergvleermuis; artikel 3.5.2 (opzettelijk verstoren) en 3.5.4. (vernietiging vaste rust- en verblijfplaats);
- Ruige dwergvleermuis; artikel 3.5.2 (opzettelijk verstoren) en 3.5.4. (vernietiging vaste rust- en verblijfplaats);

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 juli 2020 tot en met 1 juli 2023.

Hembrug Zaandam B.V. vraagt ontheffing Wnb aan onder de volgende belangen:

In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten: gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

6.2 Garanderen van de gunstige staat van instandhouding

6.2.1 Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis komt in Nederland algemeen voor en is een wijdverbreide soort die in heel Nederland wordt waargenomen⁶. Om deze situatie kan de huidige landelijke situatie van de populatieomvang worden beoordeeld als gunstig⁷.

Over de lokale staat van instandhouding is weinig concrete informatie bekend. Verwacht wordt dat in de regio Zaandam/Amsterdam duizenden gewone dwergvleermuisen voorkomen. In het plangebied is slechts een balts- en paarverblijfplaats van een mannetje aangetroffen die hooguit door het betreffende mannetje en enkele vrouwtjes wordt gebruikt. Dit betreft een zeer klein onderdeel van de gehele populatie. Daarnaast gaat niet om een type verblijfplaats die een grote invloed uitoefent op de lokale populatie zoals kraamverblijfplaatsen of massawinterverblijfplaatsen. Verwacht wordt dat het verdwijnen van deze verblijfplaats niet leidt tot een afbreuk aan het streven om de populatie in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Zeker niet na het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen zoals het aanbieden van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen en het inbouwen van permante verblijfplaatsen. Deze maatregelen zorgen ervoor dat er te allen tijde voldoende alternatieve verblijfplaatsen voorhanden zijn voor de betreffende verblijfplaatsen. Daarnaast worden nabij de huidige verblijfplaatsen ook extra groengebieden ingericht/geoptimaliseerd zoals in bouwveld 9B waar een nieuw groengebied wordt ingericht. Ook buiten deze bouwvelden vindt verdichting plaats van de groenstructuren door bijvoorbeeld in het centrale bosgebieden bomen aan te planten in open stukken. Deze toevoegingen kunnen het areaal foerageergebied en mogelijke vliegrouwe uitbreiden en daarmee een positieve impuls geven aan vleermuispopulaties in de omgeving van het Hembrugterrein. Gezien het type verblijfplaats, het beperkte deel van de populatie waar handeling invloed op heeft en het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen, wordt door de voorgenomen ontwikkeling geen afbreuk gedaan aan het streven op de populatie in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

⁶ BIJ12, Kennisdokument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017.

⁷ Arcadis, De staat van instandhouding - Factsheets voor 25 soorten in Gelderland, 2018

6.2.2 Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis komt in het gehele land voor. De hoogste dichtheden komen ten noorden van de lijn Assen - Goes voor⁸. Mannetjes worden gedurende het hele jaar waargenomen maar vrouwtjes worden alleen gedurende de trek- en paartijd en gedurende de winter waargenomen. De ruige dwergvleermuis is een algemene soort in Nederland waardoor de staat van instandhouding gunstig is. De aantallen in trektijd, in het najaar, worden geschat op 50.000 tot 100.000 dieren (BIJ12, 2017).

Over de lokale staat van instandhouding is weinig bekend. Verwacht wordt dat in de regio Amsterdam en Zaandam in het najaar enkele honderden tot duizenden ruige dwergvleermuizen kunnen voorkomen. In het plangebied is slechts één zomerverblijf van twee (vermoedelijk) mannetjes aangetroffen. Dit betreft een klein onderdeel van de gehele populatie. Daarnaast gaat niet om een type verblijfplaats die een grote invloed uitoefent op de lokale populatie zoals kraamverblijfplaatsen of massawinterverblijfplaatsen. Verwacht wordt dat het verdwijnen van deze verblijfplaats niet leidt tot een afbreuk in het streven om de populatie in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Zeker niet na het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen zoals het aanbieden van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen en het inbouwen van permante verblijfplaatsen. Deze maatregelen zorgen ervoor dat er te allen tijde voldoende alternatieve verblijfplaatsen voorhanden zijn voor de betreffende verblijfplaatsen. Daarnaast worden nabij de huidige verblijfplaatsen ook extra groengebieden ingericht/geoptimaliseerd zoals in bouwveld 9B waar een nieuw groenzone wordt ingericht. Deze toevoegingen kunnen het areaal foerageergebied en mogelijke vliegroutes uitbreiden en daarmee een positieve impuls geven aan vleermuispopulaties in de omgeving van het Hembrugterrein. Gezien het type verblijfplaats, het beperkte deel van de populatie waar handeling invloed op heeft en het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen, wordt door de voorgenomen ontwikkeling geen afbreuk gedaan aan het streven op de populatie in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

6.3 Onderbouwing wettelijke belangen

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een leefbare en economisch sterke regio voor bewoners, bedrijven en bezoekers. De grote en diverse (beroeps)bevolking maakt de regio aantrekkelijk voor bedrijven en instellingen, nodig voor de internationale concurrentiepositie van de MRA als kennis- en innovatieregio. De MRA wil een inclusieve en duurzame regio zijn die voorbereid is op de toekomst en dat vereist een betaalbare en toegankelijke woningmarkt, evenwichtige spreiding van divers en betaalbaar woningaanbod voor verschillende inkomensgroepen, een toekomstbestendige woningvoorraad en aantrekkelijke woonomgeving. Hiervoor is de nabijheid van voldoende werkgelegenheid, landschap, natuur, recreatie een goede verbindingen essentieel. Het rijk erkent dat er nationaal een grote verstedelijkingsopgave is die heel Nederland raakt en in bijzonder de grote stedelijke regio's. Hiervoor worden maatregelen genomen. Ondanks dit constateren Rijk en regio dat de MRA binnen Nederland in absolute en relatieve zin nog steeds het grootste tekort aan woonruimte heeft. De hoge bouwproductie van afgelopen jaren kan de ongekende groei van inwoners niet bijbenen. De regio staat door een complexe opgave om via verdichting, bouwen van gemengde woon-werkmilieus rond knooppunten, hoogfrequent OV en meer accent op de fiets, steden leefbaar en aantrekkelijk te houden, en tegelijk te voldoen aan de grote woonvraag van diverse groepen in de samenleving en vraag van bedrijven om ruimte voor werken⁹.

Zoals eerder genoemd investeert Hemburg Zaandam B.V. in nieuwe woonruimte en bedrijventerrein in de regio Amsterdam. Zaanstad maakt onderdeel uit van een aantal regio's waarmee de Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties een woondeal heeft gesloten. Het Rijk en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) gaan een langjarige samenwerking aan om het woningtekort terug te dringen en te zorgen voor structureel voldoende betaalbaar woningaanbod.

In de woondeal zijn diverse kernafspraken gemaakt zoals o.a.:

- Voldoende plancapaciteit voor de bouwproductie van 230.000 woningen tot 2040 (huidige prognoses)
- De productie van ruim 100.000 woningen in de periode van 2018 tot 2015 met gemiddeld 15.000 woningen per jaar

⁸ BIJ12, Kennisdokument Ruige dwergvleermuis, Pipistrellus nathusii, versie 1.0, juli 2017.

⁹ Samenwerkingsagenda voor een toekomstbestendige woningmarkt, MRA & Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2019)

- Voldoende woningen in alle segmenten, met in het bijzonder voldoende betaalbare woningen voor lagere en middeninkomens, verspreid over de regio.

Voor meer informatie over de woondeal verwijzen wij naar de Woondeal die gesloten is tussen het Ministerie van Binnenlandse zaken (BZK) en de MRA.

Het inrichten op een groene manier van Hembrug zorgt ervoor dat bijdragen wordt aan de grote opgaves van 230.000 woningen voor 2040 en 100.000 woningen voor 2025. Daarnaast door het gebied op groene wijze in te richten, worden diverse functies zoals natuur, wonen en werken gecombineerd, wat tevens ook aansluit bij de wens van de partijen van de Woondeal.

Hiermee sluit de herontwikkeling van de het Hembrugterrein aan bij de woondeal die is gesloten tussen MRA en ministerie van BZK en voldoet het aan het volgende wettelijk belang:

Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

6.4 Gebrek aan alternatieven

6.4.1 Alternatieve Locatie:

Zoals eerder benoemd, is de druk op de regio Amsterdam, waar Zaandam tevens onder valt, zeer groot en staat de regio voor grote uitdagingen. Hierdoor moet elke geschikte locatie gebruikt worden om de doelen m.b.t. het oplossen van het woningtekort aangegrepen worden. Hierdoor zijn er geen uitwijkmogelijkheden voor woningbouw en moet zo slim mogelijk worden omgegaan met beschikbare ruimtes.

Voor het Hembrugterrein geldt dat bebouwing in de bouwvelden 9A en 9B op locaties zijn gekozen waar het bos of minder ontwikkeld is of afwezig is. Op deze manier kan wel bebouwing plaats vinden, zonder dat te veel bos gekapt moet worden. Het aanbrengen van bebouwing op andere locaties in het Hembrugterrein, bijvoorbeeld het bos in het midden van het terrein leidt tot een versnippering van het bosgebied. Met de huidige locatiekeuzes wordt een maximale hoeveelheid bos en daarmee ook foerageergebied en vliegrouwe mogelijkheden behouden. De gekozen locatiekeuze is daarmee het beste alternatief.

6.4.2 Planning

Met de huidige planning wordt zo goed als mogelijk rekening gehouden met beschermde soorten op het Hembrugterrein. Door bomen te kappen en struiken te verwijderen in het winterseizoen wordt voorkomen dat vogels broeden ten tijde van de werkzaamheden en nesten vernietigd of beschadigd worden en jonge vogels gedood of verwond worden. Daarnaast wordt voorafgaand aan het winterseizoen ontmoedigd zodat de ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis voldoende tijd heeft om een alternatieve verblijfplaats in gebruik te nemen, welke voldoende voorhanden zijn. Op deze wijze wordt ook rekening gehouden met de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

6.4.3 Alternatieve werkwijze

In de gekozen werkwijze is zoveel mogelijk rekening gehouden met het natuurbehoud. Zo blijven grotere bomen en bospercelen zoveel mogelijk behouden. Een alternatieve werkwijze zou betekenen dat meer bos verdwijnt en daarmee ook foerageergebied en leefgebied voor andere soortgroepen zoals diverse broedvogels. Ook zou het een afname betekenen in foerageergebied voor diverse vleermuissoorten die op het Hembrugterrein voorkomen. De gekozen werkwijze is het meest gericht op natuurbehoud en daarmee ook op leefgebied van vleermuizen.

Ook wordt in de gekozen werkwijze zo zorgvuldig mogelijk omgegaan door mitigerende maatregelen te nemen. Het niet nemen van deze mitigerende maatregelen zorgt ervoor dat dieren gedood kunnen worden en onvoldoende alternatieve verblijfplaatsen hebben. Op deze manier worden negatieve effecten, hoe minimaal deze ook zijn, zo goed mogelijk gemitigeerd. Om deze reden is de gekozen werkwijze de meest optimale.

COLOFON

MITIGATIEPLAN HEMBRUG
DEELGEBIED 9A & 9B

KLANT
Hembrug Zaandam B.V.

AUTEUR

PROJECTNUMMER
C05062.000412.0700

ONZE REFERENTIE
D10008601:13

DATUM
18 mei 2020

STATUS
Definitief

GECONTROLEERD DOOR

VRIJGEGEVEN DOOR

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com